

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2022.46.257807>

УДК: 345.95

М. Ю. Веселов, докт. юрид. наук, професор
Донецький державний університет внутрішніх справ
Кафедра державно-правових дисциплін
Криворізький навчально-науковий інститут
вул. Тільги, 21, Кривий Ріг, 50065, Україна
e-mail: veselovndl@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3963-2764>

С. В. Маслянко, аспірант
Донецький державний університет внутрішніх справ
Аспірантура (ад'юнктура) та докторантура
вул. Тільги, 21, Кривий Ріг, 50065, Україна
e-mail: maslyanko.sergey@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1956-117X>

ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРИМУСОВОГО ВІДЧУЖЕННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З КЕРУВАННЯМ У СТАНІ СП'ЯНІННЯ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Питання протидії грубим порушенням у сфері безпеки дорожнього руху були актуальними у мирний час і залишаються такими в умовах особливого періоду. У статті вивчається досвід нової для України практики (започаткованої за ініціативою військових адміністрацій різних регіонів країни) щодо примусового відчуження транспортних засобів в умовах воєнного стану на оборонні потреби держави в осіб, які керували ними у стані чи з ознаками алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння.

Метою статті є аналіз зазначеної експериментальної правозастосовної практики на предмет відповідності таких заходів вимогам закону. У межах заявленої мети, завданням цього дослідження є також з'ясування прогалин чинного законодавства та окреслення оптимального порядку реалізації зазначеного виду заходів правового режиму воєнного стану.

Дослідження побудовано на використанні загальнонаукових і спеціальних методів. За допомогою діалектичного методу та методу критичного аналізу встановлено, що виявлення ознак проступків, передбачених частинами 1–4 статтею 130 Кодексу України про адміністративні правопорушення (пов'язаних з керуванням транспортними засобами у стані сп'яніння) в умовах воєнного стану є лише причиною обрання саме цього транспортного засобу для примусового відчуження на потреби Збройних Сил України чи інших військових формувань. Проаналізовано законодавство, що визначає підстави, суб'єктів та порядок здійснення примусового відчуження транспортних засобів, що перебувають у приватній власності в умовах воєнного стану на потреби держави.

З огляду на те, що Закон України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» містить певні виключення щодо прийняття рішення про примусове відчуження майна в місцевостях де ведуться бойові дії, стверджується, що цей захід правового режиму воєнного стану може здійснюватися у звичайному та спрощеному порядку. У статті, з урахуванням правових приписів, наводяться основні етапи обох порядків примусового відчуження транспортних засобів.

Ключові слова: адміністративне правопорушення, примусове відчуження, керування у стані сп'яніння, воєнний стан, заходи правового режиму.

Постановка проблеми. 24.02.2022 р. Російська Федерація розпочала військову агресію проти України, у зв'язку з чим на території нашої держави було введено воєнний стан. Війна викликала цілу низку різноманітних, не властивих для мирного часу проблем, вирішення яких вимагає від держави і суспільства дієвих, іноді неординарних організаційно-правових заходів. Водночас режим воєнного стану автоматично не усунув й інших соціальних проблем, серед яких слід згадати про порушення Правил дорожнього руху, які також призводять до травмування та загибелі людей. На сьогодні, в умовах воєнного стану, ми спостерігаємо появу нової практики примусового відчуження транспортних засобів (далі – ТЗ) у разі виявлення факту керування ними особами у стані будь-якого сп'яніння. Військові адміністрації (в деяких випадках ради оборони) майже всіх областей України прийняли рішення про примусове відчуження ТЗ у осіб, які керують авто у стані сп'яніння та використання цих ТЗ для потреби Збройних сил України (далі – ЗСУ) чи інших військових формувань. Такі заходи є абсолютно новими, продиктованими умовами воєнного стану, тому потребують ретельного наукового аналізу з метою прогнозування подальших наслідків і можливого удосконалення. Адже, як зазначає Ю. Фігель: *«не можна говорити, що під час воєнного стану права людини стають чистою умовністю»* [1, с. 224].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід зазначити, що українська правова наука не перевантажена дослідженнями, присвяченими адміністративно-правовим аспектам режиму воєнного стану, що не дивно, оскільки актуальність цієї тематики для України раніше видавалась до волі умовною. Увага до цього питання загострилась з 2015 року. Так, забезпечення прав і свобод людини в період дії правового режиму воєнного стану стали предметом досліджень С. Кириченка, М. Лобко, В. Семененка [2], Т. Мінки [3], О. Настіної [4], А. Славко [5], Ю. Фігеля [1] тощо. Окремі положення цих робіт було використано чи враховано під час підготовки нашої наукової статті. Але ознайомлення з публікаціями цих та інших вчених дає підстави стверджувати, що порядок застосування окремих заходів правового режиму воєнного стану вивчено недостатньо. Разом з тим, аналіз наявних практик здійснення заходів правового режиму воєнного стану в різних регіонах нашої країни (за період перших двох місяців війни в Україні 2022 року) виявив певні вади правової регламентації порядку їх реалізації, які були непомітні через відсутність необхідності їх «апробації» у мирний час.

Метою цієї статті є аналіз правозастосовної практики здійснення примусового відчужування ТЗ в умовах правового режиму воєнного стану у осіб, які керували ними у стані сп'яніння на предмет відповідності таких заходів вимогам закону. У межах заявленої мети, завданням цього дослідження є також з'ясування прогалин чинного законодавства та окреслення оптимального порядку реалізації зазначеного виду заходів правового режиму воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Можна простежити певну градацію змін «нормального» життя громадян, держави в цілому, які обумовлені введенням того чи іншого особливого режиму [6, с. 64], а точніше – змістом тих заходів, які передбачає відповідний правовий режим. За даними медіа, лише по Чернівецькій області за перші тижні війни (станом на 15.03.2022 р.) у *«...нетверезих водіїв конфіскували 51 автівку та передали на потреби збройних сил...»* [7]. З часу прийняття аналогічного рішення на Дніпропетровщині за період з 03.03.2022 р. по 24.03.2022 р. поліцією було вилучено 53 ТЗ за правопорушення, передбачені частинами 1–4 ст. 130 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП).

За законом *примусове відчуження майна* – це позбавлення власника права власності на індивідуально визначене майно, що перебуває у приватній або комунальній власності та яке переходить у власність держави для використання в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану за умови попереднього або наступного повного відшкодування його вартості [8, ст. 1]. У ст. 41 Конституції України закріплено, що примусове відчуження об'єктів права приватної власності може бути застосоване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності, на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього і повного відшкодування їх вартості. Наступне повне відшкодування вартості відчуженого майна допускається лише в умовах воєнного чи надзвичайного стану [9].

Однак процедура реалізації примусового відчуження ТЗ (на потреби ЗСУ в умовах воєнного стану) у осіб, які керували ними у стані сп'яніння на практиці видається не такою вже і бездоганною.

Слід звернути увагу, що загальний зміст тих нормативно-правових актів, якими запроваджувалося примусове відчуження ТЗ за керування у стані сп'яніння в умовах воєнного стану в різних областях України є схожим, але не ідентичним. Крім того, в одних регіонах (наприклад, в Луганській області) це рішення було прийнято у формі розпорядження обласної військової адміністрації (далі – ОВА), в інших (наприклад, у Волинській області) – наказу ОВА, в третіх (Закарпатській та Полтавській областях) – рішення Ради оборони області (далі – РО), надалі затвердженого рішенням ОВА. У розпорядженні Луганської ОВА від 10.03.2022 р. № 103 конкретний виконавець таких заходів не вказується, втім контроль за його (цього рішення) виконанням покладається на Управління патрульної поліції (далі – УПП) області. У розпорядженні Дніпропетровської ОВА від 23.03.2022 р. № 74/0/527-22 або наказі Волинської ОВА від 26.03.2022 р. № 66 прийняття рішення про примусове відчуження ТЗ у наведених ситуаціях покладається на Головне управління Національної поліції (далі – ГУНП) спільно з обласним територіальним центром комплектування та соціальної підтримки (далі – ТЦКСП).

Парадокс полягає в тому, що на сьогодні сам Закон України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» окреслює особливості передачі та примусового відчуження (в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану) лише комунального майна. На підзаконному рівні наразі затверджено Порядок розгляду заяв та здійснення виплат для наступної повної компенсації за майно, примусово відчужене в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану [10], але не визначено порядку (процедури) самого примусового відчуження. Однак, і наявність гарантії відшкодування вартості майна суттєвим чином не впливає на реальний стан справи [1, с. 227].

Аналіз чинних приписів, які містяться в правових актах дає підстави припустити, що порядок примусового відчуження приватного майна в умовах воєнного стану повинен включати: 1) прийняття відповідного рішення про примусове відчуження уповноваженим органом та його погодження з місцевими органами виконавчої влади чи місцевого самоврядування (крім реалізації цього заходу в місцевостях, де ведуться бойові дії); 2) оцінку майна, що підлягає примусовому відчуженню суб'єктами оціночної діяльності; 3) складання акту про примусове відчуження або вилучення майна (виникнення державної власності на майно) та передання його на потреби ЗСУ чи інших військових формувань; 4) відшкоду-

вання вартості майна – здійснення виплат для наступної повної компенсації за майно, примусово відчужене в умовах правового режиму воєнного чи його повернення у разі, якщо воно збереглося.

Основним суб'єктом, котрого закон наділяє правом приймати рішення про примусове відчуження майна в зазначених умовах є *військове командування*, яким є: Головнокомандувач ЗСУ, Командувач об'єднаних сил ЗСУ, командувачі видів та окремих родів військ (сил) ЗСУ, командувачі (начальники) органів військового управління, командири з'єднань, військових частин ЗСУ та інших утворених відповідно до законів України військових формувань. Таке рішення військового командування приймає разом з військовими адміністраціями чи іншими місцевими органами влади [11, ст. 3]. Водночас у Плані запровадження та забезпечення здійснення заходів правового режиму воєнного стану в Україні (затвердженому Розпорядженням Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) від 24.02.2022 р. № 181-р.) органом, відповідальним за запровадження примусового відчуження майна, що перебуває у приватній або комунальній власності (п. 5 плану) визначено, у першу чергу, *раду оборони відповідного регіону* або *військовій адміністрації* (далі – ВА) (у разі утворення), далі – *військове командування*, а органами, що залучаються до здійснення цього заходу – різні міністерства, в тому числі МВС України, обласні (районні) держадміністрації, органи місцевого самоврядування всіх рівнів [12]. Оскільки до складу територіальних *рад оборони* входять представники військового командування – командувачі (начальники) органів військового управління, (прикладом може бути склад Ради оборони Харківської області [13]), можна погодитися з тим, що прийняття рішення про примусове відчуження майна, зокрема ТЗ в умовах воєнного стану такими суб'єктами не суперечить вимогам закону. Рішення про зазначений захід правового режиму воєнного стану від імені військового командування може прийняти і ТЦКСП відповідного рівня, оскільки також належить до органів військового управління.

Водночас, будь-які органи чи підрозділи НПУ ані самостійно, ані за вказівкою ОВА не можуть примусово відчужувати ТЗ у осіб, які ними керували у стані сп'яніння, навіть в умовах воєнного стану. Однак слід констатувати, що таке завдання-повноваження можна побачити в рішеннях деяких ОВА, що однозначно не відповідає вимогам закону. Перед НПУ стоїть завдання забезпечувати безпеку дорожнього руху, а отже і виявляти грубі порушення ПДР, зокрема факти керування ТЗ особами у стані будь-якого сп'яніння. Але далі поліція може лише інформувати про такі випадки військового командування чи військові адміністрації за територіальністю і передавати (наприклад, командуванню військових частин чи керівництву ТЦКСП) ті ТЗ, які були тимчасово затримані в порядку, визначеному Постановою КМУ від 17.12.2008 р. № 1102 та можуть підлягати примусовому відчуженню у разі прийняття такого рішення уповноваженими суб'єктами.

Отже, таким, що більш відповідає вимогам закону видається нам практика Закарпаття. У наказовій частині відповідного рішення Ради оборони Закарпатської області від 07.03.2022 р. вказано, що у разі виявлення керування ТЗ особами у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння працівники ГУНП області невідкладно повідомлятимуть обласний ТЦКСП. Останній прийматиме рішення про відчуження авто для потреб оборони у встановленому законом порядку [14].

У контексті правової регламентації тимчасового затримання ТЗ слід звернути увагу, що з кінця 2018 року, з поміж підстав застосування зазначеного заходу забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення проступки, передбачені ст. 130 КУпАП, зі ст. 265-2 цього ж Кодексу законодав-

цем було виключено. Це, у свою чергу, створює суттєву прогалину у правовому регулюванні процедури примусового відчуження ТЗ, оскільки правових підстав для тимчасового затримання та подальшого тримання ТЗ поліцейськими чи посадовцями будь-якого іншого державного органу у разі виявлення факту керування таким ТЗ особами у стані сп'яніння (навіть в умовах воєнного стану) закон зараз не містить. До того ж, ст. 265-2 КУпАП говорить, що такий ТЗ може бути доставлений для зберігання на спеціальний майданчик лише у разі, якщо розміщення затриманого ТЗ суттєво перешкоджає дорожньому руху або створює загрозу безпеці руху. Крім того, ТЗ може бути тимчасово затриманий на строк до вирішення справи про адміністративне правопорушення, але не більше трьох днів з моменту такого затримання. На практиці ж, у разі вирішення питання про подальше примусове відчуження тимчасово затриманих ТЗ на потреби ЗСУ чи інших військових формувань у вказані строки не завжди вкладалися.

Далі, щодо примусового відчуження майна, з того, що маємо у законі не цілком зрозуміло, в якій правовій формі має бути оформлено відповідне рішення уповноваженого органу! Ті наведені рішення чи накази ОВА, про які раніше згадувалося, наприклад, Луганської ОВА від 10.03.2022 р. № 103 *«Про заходи правового режиму воєнного стану»* чи Волинської ОВА від 26.03.2022 р. № 66 *«Про використання ТЗ для потреб ЗСУ ...»*, за юридичними властивостями можна визначити як акти публічного адміністрування змішаної форми – вони містять у собі як загальні правила, так і певні приписи конкретним органам виконавчої влади (НПУ, ТЦКСП) [15, с. 144]. Втім реалізація уповноваженими суб'єктами приписів норм права відносно конкретних життєвих випадків відбувається шляхом винесення індивідуально-конкретних рішень [16, с. 408]. На що і вказує зміст пунктів одного з таких рішень – *«у разі виявлення факту керування ТЗ особою у стані сп'яніння уповноваженим органам наказується приймати рішення про примусове відчуження таких ТЗ на потреби ЗСУ»* (п. 1 наказу Волинської ОВА від 26.03.2022 р. № 66) [17]. Правозастосовна діяльність здійснюється зазначеними суб'єктами в порядку і процесуальних формах, встановлених законодавством. Вона являє собою не одноразовий акт, а процес, що складається з послідовних стадій і завершується винесенням індивідуального юридичного рішення у формі акта застосування норми права, обов'язковість до виконання якого забезпечується примусовою силою держави [16, с. 409]. Чи можна вважати, що укладання та підписання акту про примусове відчуження або вилучення майна є тим потрібним і достатнім індивідуальним актом правозастосування?

На прикладі ч. 3 ст. 6 Закону України *«Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію»* ми чітко бачимо, що законодавець розподіляє етапи залучення ТЗ під час мобілізації: прийняття рішень місцевими державними адміністраціями, що оформлюються відповідними розпорядженнями, приймання-передача ТЗ, залучених під час мобілізації відповідними ТЦКСП та їх повернення після оголошення демобілізації, що здійснюється на підставі актів приймання-передачі [18].

Закон України *«Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану»* містить певні виключення щодо прийняття рішення про примусове відчуження майна в місцевостях де ведуться бойові дії, що дає нам підстави припустити, що цей захід правового режиму воєнного стану може здійснюватися у звичайному та спрощеному порядку.

Для організації та узгодженості дій суб'єктів, що уповноважені приймати рішення про примусове відчуження чи вилучення майна в умовах воєнного ста-

ну та суб'єктів, які забезпечують здійснення цього заходу рішенням відповідної місцевої ВА доцільно утворювати робочу групу з розгляду цих питань (далі – робоча група).

Далі, в кожному окремому випадку, *звичайний порядок* повинен передбачати:

1) повідомлення органами поліції робочій групі та місцевому ТЦКСП про факт тимчасового затримання та зберігання на штрафному майданчику ТЗ (що перебуває у приватній власності з наданням повної інформації про ТЗ та його власника) у зв'язку з керуванням таким ТЗ особою у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, або відмовою особи, яка керувала цим ТЗ, від проходження відповідно до встановленого порядку огляду на стан сп'яніння;

2) забезпечення представниками робочої групи та ТЦКСП проведення оцінки ТЗ, що підлягає примусовому відчуженню із залученням суб'єктів оціночної діяльності (проводиться у порядку, встановленому законодавством про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність, з оформленням висновку про вартість майна);

3) підготовка керівництвом місцевих ТЦКСП пропозицій про примусове відчуження зазначеного (зазначених) ТЗ на потреби ЗСУ чи інших військових формувань та погодження їх з місцевою ВА (радою оборони), про що приймається відповідне рішення у вигляді розпорядження;

4) здійснення примусового відчуження конкретного ТЗ на потреби держави в умовах правового режиму воєнного стану шляхом складання уповноваженими особами ТЦКСП за участю представників поліції акту про примусове відчуження. Акт підписується власником майна або його законним представником і уповноваженими особами військового командування (ТЦКСП) та органу, що погодив рішення про примусове відчуження майна (представником робочої групи) і скріплюється печатками військового командування та/або зазначених органів.

У місцевостях, де ведуться бойові дії має діяти спрощений порядок примусового відчуження майна, в тому числі і ТЗ. У Законі України «Про оборону України» знаходимо визначення терміну «*район воєнних (бойових) дій*», яким є визначена рішенням Головнокомандувача ЗСУ частина сухопутної території України, повітряного або/та водного простору, на якій впродовж певного часу ведуться або/та можуть вестися воєнні (бойові) дії [19, ст. 1]. Відповідно до Постанови КМУ від 16.04.2022 р. № 457 Перелік територіальних громад, що розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), затверджується Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій за погодженням з Міністерством оборони на підставі пропозицій відповідних обласних, Київської міської ВА [20]. Станом на 25.04.2022 р. Наказом Мінреінтеграції від 25.04.2022 р. № 75 до цього Переліку включено 196 територіальних громад, розташованих відповідно у східних та південних областях України.

Спрощений порядок примусового відчуження ТЗ зводиться до:

1) оцінювання ТЗ, що підлягає примусовому відчуженню (у разі неможливості залучити до оцінки майна суб'єктів оціночної діяльності – суб'єктів господарювання така оцінка проводиться суб'єктами оціночної діяльності – органами державної влади (включаючи органи військового управління. – *Прим. авт.*) або органами місцевого самоврядування за погодженням із власником майна. У разі відмови або відсутності власника майна зазначені органи мають право проводити таку оцінку самостійно);

2) здійснення примусового відчуження конкретного ТЗ за рішенням *військового командування* (без будь-яких погоджень) шляхом складання уповноваженими особами ТЦКСП за участю представників поліції акту про примусове відчуження.

За законом право державної власності на майно виникає з дати підписання акта. До акту додається документ, що містить висновок про вартість ТЗ на дату його оцінки, яка проводилася у зв'язку з прийняттям рішення про його примусове відчуження. У разі відсутності особи, у якої відчужується або вилучається ТЗ, або її законного представника під час складання акта про примусове відчуження або вилучення майна такий акт складається без її участі. У такому разі власник ТЗ або його законний представник має право на ознайомлення з актом про примусове відчуження або вилучення майна. Примірник акта та документ, що містить висновок про вартість ТЗ, вручаються під розписку особі, у якої він відчужується або її уповноваженому представнику (ст. 7).

Обставиною, за якою здійснюється примусове відчуження ТЗ, що належать приватним особам є введення в країні чи на певній її території правового режиму воєнного чи надзвичайного стану, фактичною підставою – об'єктивна потреба держави (ЗСУ, інших військових формувань) у додатковому транспорті. При цьому примусове відчуження ТЗ у правопорушників (де-юре) не є заходом покарання (стягнення) у звичайному розумінні, а факт правопорушення лише обґрунтовує причину вибору саме цього ТЗ серед інших. Від так, обов'язкова умова закону для застосування адміністративних санкцій у вигляді оплатного вилучення чи конфіскації лише того ТЗ, який є у приватній власності порушника у разі застосування примусового відчуження ТЗ в умовах воєнного стану не є актуальною. Слід зауважити, що, враховуючи різноманітність зовнішніх обставин воєнного стану, законодавець з порозумінням ставиться до можливої відсутності власника ТЗ під час примусового відчуження і, як зазначено, акт може бути складено без нього. Враховуючи це, з погляду закону, ніщо не заважає здійснювати таке відчуження й у особи, яка керувала цим ТЗ у стані сп'яніння, не будучи його власником. До того ж, застосування до правопорушника примусового відчуження ТЗ відповідно до Закону України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» не замінює і не скасовує передбачених законом (нормою відповідної статті КУпАП) санкцій адміністративної відповідальності за ці правопорушення.

Висновки і пропозиції. За результатами дослідження було встановлено, що в умовах правового режиму воєнного стану закон дозволяє військовому командуванню самостійно або разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) із залученням інших органів виконавчої влади, зокрема поліції, запроваджувати та здійснювати такий захід як примусове відчуження ТЗ. Факт грубого порушення ПДР у вигляді керування ТЗ особами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, а так само відмова особи, яка керує ТЗ, від проходження відповідно до встановленого порядку огляду на стан сп'яніння є лише причиною обрання саме цього ТЗ для примусового відчуження на потреби ЗСУ чи інших військових формувань. Тому описана у статті ініціатива ОВА щодо примусового відчуження ТЗ у зазначеній категорії осіб в цілому не суперечить принципу законності. Але, як свідчить аналіз чинного українського законодавства, практика реалізації цього заходу правового режиму воєнного стану потребує суттєвого удосконалення правового регулювання, а також нормативно-правового визна-

чення єдиного Порядку його (цього заходу) реалізації. До основи такого Порядку (звичайної та спрощеної форми) пропонуємо покласти ті основні етапи, які було описано у цьому дослідженні.

На завершення зазначимо, що до завдань наших подальших наукових розвідок планується включити напрацювання пропозицій щодо удосконалення адміністративного законодавства в частині розширення підстав та умов тимчасового затримання ТЗ тощо.

Список використаної літератури

1. Фігель Ю. О. Обмеження прав людини в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Львівської комерційної академії. Серія: Юридична*. 2015. Вип. 2. С. 222–230.
2. Кириченко С. О., Лобко М. М., Семененко В. М. Щодо питання правового режиму воєнного стану і стану війни. *Наука і оборона*. 2019. № 2. С. 9–16. DOI: <https://doi.org/10.33099/2618-1614-2019-7-2-09-16>.
3. Мінка Т. П. Забезпечення режиму воєнного стану органами Національної поліції. *Науковий вісник ДДУВС*. № 1. 2016. С. 122–129.
4. Настіна О. І. Особливості нормативно-правового регулювання примусового припинення права власності на землю в умовах правового режиму воєнного стану в Україні. *ScienceRise: Juridical Science*. 2022. № 1(19). С. 24–29. DOI: <https://doi.org/10.15587/2523-4153.2022.254212>.
5. Славко А. С. Обмеження прав і свобод людини і громадянина за умов дії режиму воєнного стану: порівняльно-правовий аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2016. Вип. 41(2). С. 74–78.
6. Веселов М. Ю. Типологія як засіб удосконалення правового регулювання адміністративно-правових режимів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 1. С. 62–65. URL: http://lsej.org.ua/1_2018/19.pdf. (дата звернення: 08.04.2022).
7. Чміль О., Пінькас Т. На Буковині в нетверезих водіїв вилучили пів сотні авто. Що відомо про відчуження майна: новини за 15.03.2022 р. URL: <https://suspilne.media/217803-na-bukovini-v-netverezih-vodiiv-vilucili-piv-sotni-avto-so-vidomo-pro-vidczuzenna-majna/>(дата звернення: 11.04.2022).
8. Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану : Закон України від 17.05.2012 р. № 4765-VI. Дата оновлення: 23.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4765-17#top> (дата звернення: 11.04.2022).
9. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 09.04.2022).
10. Деякі питання здійснення повної компенсації за майно, примусово відчужене в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану : Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2012 р. № 998. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998-2012-%D0%BF#n15> (дата звернення: 23.04.2022).
11. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. Дата оновлення: 01.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#top> (дата звернення: 20.04.2022).
12. Питання запровадження та забезпечення здійснення заходів правового режиму воєнного стану в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.02.2022 р. № 181-р. Дата оновлення: 19.03.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/181-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 11.04.2022).
13. Про утворення Ради оборони Харківської області : Розпорядження Харківської обласної військової адміністрації від 24.02.2022 р. № 9в. URL: [https://kharkivoda.gov.ua/content/documents/1149/114873/files/9%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D1%80%D0%B0%D0%B4%D1%83%20%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B81%20\(%D0%BA%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%8F\).pdf](https://kharkivoda.gov.ua/content/documents/1149/114873/files/9%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D1%80%D0%B0%D0%B4%D1%83%20%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B81%20(%D0%BA%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%8F).pdf) (дата звернення: 21.04.2022).
14. На Закарпатті у водіїв вилучатимуть авто за керування у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння. Офіційний веб-сайт Закарпатської обласної військової

- адміністрації: опубліковано 07 березня 2022 р. URL: <https://carpathia.gov.ua/news/pa-zakarpatti-u-vodiiv-viluchatimut-avto-za-keruvannya-u-stani-alkogolnogo-chi-narkotichnogo-spyaninnua> (дата звернення: 11.04.2022).
15. Адміністративне право України : підруч. / За ред. Ю. П. Битяка. К. : Юрінком Інтер, 2007. 544 с.
  16. Загальна теорія держави і права : підруч. для студ. юрид. ВНЗ / За ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. Харків : Право, 2009. 584 с.
  17. Про використання транспортних засобів для потреб Збройних сил України та інших збройних формувань : Наказ Волинської обласної військової адміністрації від 26.03.2022 р. № 66. URL : <https://voladm.gov.ua/new/vidchuzhennya-ta-viluchennya-mauna-dlya-potreb-derzhavi-v-umovah-pravovogo-rezhimu-voyennogo-stanu-stvorena-robocha-grupa/> (дата звернення: 25.04.2022).
  18. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію : Закон України від 21.10.1993 р. № 3543-XII. Дата оновлення: 13.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#n119> (дата звернення: 19.04.2022).
  19. Про оборону України : Закон України від 06.12.1991 р. № 1932-XII. Дата оновлення: 01.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#top> (дата звернення: 26.04.2022).
  20. Про підтримку окремих категорій населення, яке постраждало у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.04.2022 р. № 457. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/457-2022-%D0%BF#top> (дата звернення: 26.04.2022).

References

1. Figel, Yu. O. (2015). Restrictions of human rights in martial law. *Scientific Bulletin of the Lviv Commercial Academy. Series: Legal*, 2: 222–230 [in Ukrainian].
2. Kirichenko, S. O., Lobko, M. M., Semenko, V. M. (2019). On the issue of the legal regime of martial law and state of war. *Science and defense*, 2: 9–16, <https://doi.org/10.33099/2618-1614-2019-7-2-09-16> [in Ukrainian].
3. Minka, T. P. (2016). Ensuring martial law by the National Police. *Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, 1: 122–129 [in Ukrainian].
4. Nastina, O. I. (2022). Peculiarities of normative-legal regulation of compulsory termination of land ownership in the conditions of martial law in Ukraine. *ScienceRise: Juridical Science*, 1(19): 24–29, <https://doi.org/10.15587/2523-4153.2022.254212> [in Ukrainian].
5. Slavko, A. S. (2016). Restrictions of human and civil rights and freedoms under the conditions of martial law: comparative legal aspect. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law*, 41(2): 74–78 [in Ukrainian].
6. Veselov, M. Yu. (2018). Typology as a means of improving the legal regulation of administrative and legal regimes. *Legal scientific electronic journal*, 1: 62–65. URL: http://lsej.org.ua/1_2018/19.pdf. (access date: 08.04.2022) [in Ukrainian].
7. Chmil, O., Pinkas, T. (2022, Apr.). In Bukovyna, half a hundred cars were confiscated from drunk drivers. What is known about the alienation of property. URL: <https://suspilne.media/217803-nabukovini-v-netverezih-vodiiv-vilucili-piv-sotni-avto-so-vidomo-pro-vidcuzenna-majna/> (access date: 08.04.2022) [in Ukrainian].
8. On the transfer, compulsory alienation or seizure of property under the legal regime of martial law or state of emergency: Law of Ukraine of 17.05.2012 № 4765-VI. Date of update: 23.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4765-17#top> (access date: 11.04.2022) [in Ukrainian].
9. Constitution of Ukraine: Law of Ukraine of June 28, 1996 № 254k/96-VR. Date of update: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (access date: 09.04.2022) [in Ukrainian].
10. Some issues of full compensation for property forcibly expropriated under the legal regime of martial law or state of emergency: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 31.10.2012 № 998. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998-2012-%D0%BF#n15> (access date: 23.04.2022) [in Ukrainian].
11. On the legal regime of martial law: Law of Ukraine of 12.05.2015 № 389-VIII. Date of update: 01.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#top> (access date: 20.04.2022) [in Ukrainian].

12. Issues of introduction and implementation of measures of the martial law regime in Ukraine: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 24.02.2022 № 181-r. Date of update: 19.03.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/181-2022-%D1%80#Text> (access date: 11.04.2022) [in Ukrainian].
13. On the establishment of the Defense Council of the Kharkiv region: Order of the Kharkiv Regional Military Administration of 24.02.2022 № 9в. URL: [https://kharkivoda.gov.ua/content/documents/1149/114873/files/9%20_%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D1%80%D0%B0%D0%B4%D1%83%20%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B81%20\(%D0%BA%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%8F\).pdf](https://kharkivoda.gov.ua/content/documents/1149/114873/files/9%20_%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D1%80%D0%B0%D0%B4%D1%83%20%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B81%20(%D0%BA%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%8F).pdf) (application date: 21.04.2022) [in Ukrainian].
14. In Transcarpathia, drivers will have their cars confiscated for driving under the influence of alcohol or drugs. *Official website of the Transcarpathian Regional Military Administration*: published on March 7, 2022 URL: <https://carpathia.gov.ua/news/na-zakarpatti-uvodiyiv-viluchatimut-avto-za-keruvannya-u-stani-alkogolnogo-chi-narkotichnogo-spyaninnya> (access date: 11.04.2022) [in Ukrainian].
15. Bityak, Yu. P. (ed.). (2007). Administrative law of Ukraine. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
16. Tsvik, M. V., Petrishin, O. V. (ed.). (2009). General theory of state and law. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
17. On the use of vehicles for the needs of the Armed Forces of Ukraine and other armed groups: Order of the Volyn Regional Military Administration of March 26, 2022 № 66. URL: <https://voladm.gov.ua/new/vidchuzhennya-ta-viluchennya-mayna-dlya-potreb-derzhavi-v-umovah-pravovogo-rezhimu-voyennogo-stanu-stvorena-robocha-grupa/> (appeal date: 25.04.2022) [in Ukrainian].
18. On mobilization training and mobilization: Law of Ukraine of October 21, 1993 № 3543-XII. Date of update: 13.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#n119> (access date: 19.04.2022) [in Ukrainian].
19. On the Defense of Ukraine: Law of Ukraine of December 6, 1991 № 1932-XII. Date of update: 01.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#top> (access date: 26.04.2022) [in Ukrainian].
20. On support for certain categories of the population affected by the military aggression of the Russian Federation against Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of April 16, 2022 № 457. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/457-2022-%D0%BF#top> (access date: 26.04.2022) [in Ukrainian].

Стаття надійшла 03.05.2022 р.

M. Yu. Veselov, Doctor of Law, Professor
Donetsk State University of Internal Affairs
the Department of State and Legal Disciplines
of Kryvyi Rih Educational and Scientific Institute
Tilhy Street, 21, Kryvyi Rih, 50065, Ukraine
e-mail: veselovndl@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3963-2764>

S. V. Maslianko, Postgraduate
Donetsk State University of Internal Affairs
Postgraduate Studies and Doctoral Studies
Tilhy Street, 21, Kryvyi Rih, 50065, Ukraine
e-mail: maslyanko.sergey@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1956-117X>

PROBLEMS OF IMPLEMENTING OF THE FORCED TRANSFER OF VEHICLES FOR OFFENSES ASSOCIATED DRIVING IN A STATE OF INTOXICATION UNDER OF MARTIAL LAW REGIME

Summary

The issues of counteracting gross violations in the field of road safety were relevant in peacetime and remain so in a special period. The article examines the experience of a new practice for Ukraine (initiated by military administrations in different regions of the country) on the forced alienation of vehicles under martial law for defense needs of persons who drove them in a state or with signs of alcohol, drugs or other intoxication.

The purpose of the article is to analyze this experimental law enforcement practice for compliance of such measures with the requirements of the law. Within the stated purpose the task of this research is also to find out gaps of the current legislation and the description of an optimum order of realization of the specified type of measures of a legal mode of martial law.

The study is based on the use of general scientific and special methods. Using the dialectical method and the method of critical analysis, it was established that the detection of signs of misconduct under parts 1-4 of Article 130 of the Code of Administrative Offenses of Ukraine (driving under the influence of alcohol) in martial law is the reason for choosing this vehicle alienation for the needs of the Armed Forces of Ukraine or other military formations. The legislation determining the bases, subjects and the order of implementation of compulsory alienation of the vehicles which are in private property, in the conditions of martial law for the needs of the state is analyzed.

Given that the Law of Ukraine «On Transfer, Compulsory Expropriation or Seizure of Property in the Conditions of Martial Law or State of Emergency» contains certain exceptions to the decision on compulsory expropriation of property in areas where hostilities are taking place, it is stated that this measure of martial law can be made in the usual and simplified order. The article, taking into account the legal requirements, presents the main stages of both procedures of forced alienation of vehicles.

Keywords: administrative offense, forced alienation, drunken driving, martial law, legal regime measures.